

Час	Голос диктора	Візуальний ряд
00.00-00.10	Етнічна мозаїка України.	Заставка. «Етнічна мозаїка України». «Кримські татари»
00.10-00.35	Кримськотатарська нація впродовж тисячоліть сформувалась з народів і етносів, які приходили на <i>Кримський півострів</i> і асимілювалися з місцевим населенням. Це були таври, киммерійці, скіфи, частково елліни з Мілета, сармати, булгари, готи, гуни, хазари, печеніги, кипчаки (половці), <i>римляни, генуезці</i>, Адигеї (черкеси) й також ординці. У XIII столітті Крим стає однією з провінцій Золотої Орди під назвою Джучієв (Кримський) улус, який згодом <i>зумів</i> стати самостійною державою.	Мапа Криму, приазов'я, причорномор'я
00.35-00.55	В 1441/3 році до влади в Криму приходять Хаджі Гірай. З його ім'ям пов'язано утворення держави кримських татар Кримського ханства. Гербова емблема - тарах-тамга і сьогодні прикрашає блакитний прапор кримських татар. Саме формування кримськотатарської нації з більш ніж 30 етносів зумовило надзвичайну початкову толерантність і віротерпимість до всіх народів, які проживають в Криму. Глава держави щорічно з державної скарбниці, виділяв кошти на потреби християнських та іудейських храмів.	«Я, великий хан, великий падишах Великої Орди і Великого Юрта, Дешт-Кипчак і престольного Криму, і всіх ногаїв, і незліченних військ, і татів з тавгачами, і гірських черкесів, хай допоможе йому Аллах до Судного дня, від Їх величності».
00.55-01.20	У 1768 року Кримське ханство в союзі з Османською державою вступило в довгу і затяжну війну з Російською імперією. Впродовж наступних десяти років у ході	Мапа історична

	протистояння із російськими військами під патронатом Григорія Потьомкіна тільки за офіційними даними, загинуло 12 000 мирних жителів. В ході військових дій був зруйнований Акмесджит (Сімферополь), спалені Карасубазар (Білогірськ) і Кефе (Феодосія). 8 квітня 1783 року у всіх містах і великих населених пунктах був зачитаний маніфест про приєднання Криму до Росії. Кримські татари відмовлялися приносити присягу російській імператриці.	маніфест
01.20-02.05	Після 1783 року в Криму та Північному Причорномор'ї почалася масова роздача земель колоністам з Росії Кримська війна 1853-1856 рр. була одним з наймасштабніших збройних конфліктів ХІХ ст., (Російська імперія з одного боку, коаліція Британської, Французької, Османської імперій з іншого боку). Внаслідок таких драматичних подій Крим залишило біля 193 тисяч людей. У повоєнний час Російське самодержавство через масові утиски та арешти кримських татар намагалося спонукати автохтонне населення залишати рідні землі і як результат лише у 1889 році – Крим вимушено покинули біля 200 тисяч кримських татар. <i>Півострів почали заселяти виходцями з материкової Росії</i> Попри те на нових прибульців з Росії не чекав Рай. Кліматичні виклики південного сонця, з якими впродовж століть звикли давати собі раду кримські татари, мали руйнівний вплив на здоров'я голодних прибульців з Півночі.	Кримская война 1853-1856 гг.

02.05-02.20	У ході колапсу Російської царської імперії у 1917 році був створений Кримський Мусульманський Ревком, і вже 25 березня відбувся Всекримський мусульманський з'їзд, на якому зібралися 1500 делегатів і 500 гостей, а вже 26 листопада 1917 (9 грудня за новим стилем) в Бахчисараї в Ханському палаці був відкритий Курултай - Генеральна Асамблея, головний законодавчий орган і кримськотатарський Уряд (Директорія) - виконавчий орган.	Курултай затвердив Конституцію, в якій було сказано: «... Курултай вірить, що прийнята Конституція може забезпечити національні та політичні права нечисленних народів Криму тільки при народно-республіканської форми правління, тому Курултай приймає і проголошує принципи Народної республіки як основу національного існування татар».
02.20-02.35	У 1921 році була створена Кримська АРСР у складі РСФРР. Але слідом за коротким підйомом національного життя після створення республіки (відкриття національних шкіл, театру, випуск газет) пішли сталінські репресії 1937 року. Репресована була велика частина кримськотатарської інтелігенції.	<i>Ілюстрації культурного життя</i>

02.35-02.50	18 травня 1944 році через спеціально надумані звинувачення у співпраці з нацистами кримські татари були депортовані з Криму. 67 ешелонів, битком набитих кримськими татарами, були відправлені в Середню Азію і на Урал. За даними Національного руху кримських татар було вислано 238 500 чоловік, з яких більше 86% становили діти і жінки. Під час депортації та в перші роки заслання кримськотатарський народ втратив майже половину від загальної чисельності.	Мапа місць переселення
02.50-03.00	Постановою від 12.11.2015 Україна визнала депортацію кримськотатарського народу 1944 р. геноцидом і встановила 18 травня Днем пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу	Постанова про день геноциду
03.00-03.15	У радянські часи серед розкиданого по всьому світу кримськотатарського народу зароджується національний рух за повернення на батьківщину. У 80-90-х роках ХХ століття особливо після розпаду Радянського Союзу велика частина кримських татар повертається на рідні землі, до Криму. Внаслідок російської, а потім радянської колоніальної політики, за минулі століття частка корінного кримськотатарського населення на своїй історичній Батьківщині скоротилась з близько 93% до 12-15% на початку ХХІ століття. В 1954 році Крим було передано Українській РСР, а після розвалу СРСР Крим став частиною незалежної України.	Фото кримськотатарських дисидентів

03.15- 03.40	У складі незалежної України народ обжився, були упорядковані мікрорайони компактного проживання кримських татар, відкрито національні школи, видання кримськотатарською мовою, кримськотатарські медіа, тощо.	Фото та відео з життя в Україні
03.40- 04.00	У 2014 році відкрилася ще одна сумна сторінка для корінного кримськотатарського народу - окупація півострова Росією, Незаконна окупація Росією принесла в Крим і масові репресії, спрямовані переважно проти кримських татар. Масові порушення прав людини не припиняються в Криму й досі. 27 березня 2014 Генеральна Асамблея ООН підтримала територіальну цілісність України, визнавши АР Крим і Севастополь її невід’ємними частинами.	Зелені чоловічки Емблема ООН